

ТАҚРИЗ

ба автореферати диссертатсияи доктор PhD Азимова Шабнам Раҳматуллоевна дар мавзӯи «Методикаи ташаккули вачҳҳо ва ҳавасмандӣ ба омӯзиши химия дар муассисаҳои таҳсилоти миёнаи умумӣ» барои дарёфти дараҷаи илмии доктор фалсафа (PhD) аз рӯи ихтисоси 6D011200- химия (назария ва методикаи таълими химия).

Бо мақсади фароҳам овардани шароити мусоид дар соҳаи маориф, Вазорати маориф ва илми Ҷумҳурии Тоҷикистон як қатор барномаҳо ва модулҳои таълимиро таҳия кардааст, ки омӯзгорони ҳамаи муассисаҳои таҳсилоти миёна ва олиро тавассути такмили ихтисос омода месозанд.

Дар шароити кунунӣ масъалаи амалигардонии инкишофи ҳаматарафаи шахсияти хонандагон, рушди қобилияти дар амалия истифода карда тавонистани донишҳои азхуднамуда торафт мубрамият пайдо менамояд.

Бинобар ин, таҳсилоти умумӣ, аз ҷумла таълими химия бояд тарбияи шахсияти фаъол ва созандаро ба роҳ монда, дар шури хонандагон эҳсосоти худогоҳии миллиро бедор намояд барои истифодаи анъанаҳои беҳтарини маорифи милли ва умумибашарӣ, ноил шудан ба дастовардҳои илми химия мусоидат кунад.

Илми педагогика ва методикаи таълими химия ба таври доимӣ дар кӯшиши дарёфти методҳо ва усулҳои таълими фан барои баланд бардоштани сифати дониши химиявии хонандагон, рушди маҳорату малакаҳои иҷроии корҳои амалӣ ва истифодаи онҳо дар ҳаёт мебошанд. Таҷрибаҳои гузаронидашуда нишон медиҳанд, ки агар омӯзгорон дар баробари дар дарсҳо, машғулиятҳо истифода бурдани усулҳои фаъоли таълим, инчунин майлу рағбати идроки хонандагонро ҷоннок накунанд, дар онҳо вачҳҳои омӯзиш, ҳавасмандиро ташаккул надиханд, ба натиҷаҳои зарурӣ соҳиб шудан хеле мушкил аст.

Навгонии илми таҳқиқот:

- вачҳҳои самарабахши омӯзиши химия муайян ва шароитҳои ташаккули онҳо дар раванди таълими химия асоснок карда шуданд;
- имкониятҳои таълими химия дар татбиқи ташаккули вачҳҳо ва ҳавасмандӣ тибқи нишонаҳои фаъолияти эҷодии хонандагони муассисаҳои миёнаи умумӣ, зарурати онҳо аз ҷиҳати назариявӣ асоснок карда шуданд;
- имкониятҳои мазмуни маводи химиявӣ дар заминаи мазмуни эҳсосоти дарс муайян карда шудааст.

Дар муқаддима, чун қоида, мубрамияти мавзӯъ асоснок карда шуда, ҳадаф, объект, предмет ва масъалаҳо муайян гардида, , навовари илмӣ, марҳилаҳои таҳқиқот пешниҳод шуда, аҳамияти амалии автореферати диссертатсия, мафҳумҳои заминавӣ асоснок гардонида, маълумот оид ба озмоиши натиҷаҳо, сохтори автореферати диссертатсияи илмӣ ба ҳимоя бароварда шудаанд.

Боби якуми диссертатсия – «Инъикоси масъалаи ҳавасмандсозии омӯзиш дар психология ва методикаи таълими химия» – аз ду зербахш иборат мебошад.

Дар зербахши аввал, «Тавсифи масъалаи вачҳҳо ва ҳавасмандӣ дар психология» қарор гирифтааст. Дар зербахши дуюм – «Ҳолати омӯзиши масъалаи вачҳҳо ва ҳавасмандӣ дар методикаи таълими химия» - раванди таълими химия асоснок гардонида шудааст.

Боби дуюм- «Шароити ташаккули вачҳҳои омӯзиш» – аз ду зербахш иборат мебошад. Дар зербахши якум, «Шароитҳои методии ташаккули вачҳҳо ва ҳавасмандӣ дар раванди таълими химия» қарор гирифтааст. Дар зербахши дуюм, «Шароитҳои методӣ барои ташаккули вачҳҳои «муфид» дар раванди таълими фанни химия» баррасӣ гардидааст.

Дар боби 3-юм- «Методикаи ташаккули вачҳҳои омӯзиш» – аз се зербахш иборат аст. Таҳлили натиҷаи таҳқиқ дар давраи муқарраркунии озмоиши педагогӣ ба анҷом расонидааст.

Дар асоси таҷрибаҳои ба дастамада барои боз ҳам беҳтаргардонӣ ва баланд бардоштани сатҳи таълими химия ба воситаи ташаккули вачҳҳо ва ҳавасмандӣ тавсияҳои зерин пешниҳод карда мешавад:

1. Барои он ки ҳангоми таълими химияи вачҳҳои «муфид» ташаккул ёбанд, барномаи таълимии химия бояд боз ҳам бо маводи иттилоотӣ аз муҳити табиӣ ва сунъии зист пурра карда шавад.
2. Бояд дар назар дошт, ки гузаронидани дарс дар асоси харитаи фаълнокии фикрӣ барои хонандагон хеле шавқовар буда, зимнан афзоиши шумораи вазъияти фикрӣ шавқовари дарсро хеле баланд намуда, вачҳҳои шавқоварро ташаккул медиҳад ва сабаби баланд шудани азхудкунии мавод мегарданд, шавқ ба дарс ба дарки беҳтари мавод мусоидат менамояд.
3. Ба таври эҷодкорона гузаронидани дарс, гузоштани саволҳои ихтилофнок ба хонанда имконият медиҳад, ки фикр кунад ва мустақилона ҷавоб ёбад, ин дар он ҳавасмандиро бедор мекунад ва фаъолияти фикрӣ ва эҳсосоти ба таҳрик меорад. Дар ин ҷо барои азхудкунии зудтару осонтар, аниқу чуқуртари маводи таълимии химия шароити мусоид пайдо мешавад.

4. Истифодаи шеърҳо, дубайтиҳо, сабтҳои гуногуну рангини табиат (об, замин, ҳаво), нишон додани иштироки бевоситаи моддаҳои химиявӣ дар зебоии муҳити зист ва сайёра таълими химияро шавқовар, нақши онро дар назди хонандагон баланд мебардоранд ва кӯшиши онҳоро дар бораи ҳарчи хубтар дониستاني олам, таркиби химиявии он зиёд менамояд.
5. Дарсҳои, ки асоси онҳоро шавқоварӣ, харитаи фаъолнокӣ ташкил менамояд ва дорои 3 то 9 вазъияти фаъоли фикрӣ мебошанд, вачҳҳои «шавқовар» ва «муфид»-ро аз 3 то 9 балл ташаккул медиҳанд, яъне ташкил ва гузаронидани чунин дарс талаботи вақту замон мебошад.
6. Истифодаи курси «Муҳити зист аз нигоҳи химик» ва амсоли он ки маводи иловагиро аз ҳаёти ҳаррӯзаи хонанда дар бар мегиранд, нишонаи он аст, ки дар ҳақиқат «Химия ба инсон дасти ёрӣ дароз мекунад», ба ташаккул ёфтани вачҳҳои «муфид» оварда мерасонад. Барои боз ҳам беҳтаргардонӣ ва баланд бардоштани сатҳи таълими химия ба воситаи ташаккули вачҳҳо ва ҳавасмандӣ тавсияҳои зерин пешниҳод карда мешавад:

Бо назардошти арзиши илмию амалии автореферати диссертатсияи мазкур ва пешниҳоду дархостҳои автореферати доктор PhD Азимова Шабнам Раҳматуллоевна дар мавзӯи «Методикаи ташаккули вачҳҳо ва ҳавасмандӣ ба омӯзиши химия дар муассисаҳои таҳсилоти миёнаи умумӣ» барои дарёфти дараҷаи илмии доктор фалсафа (PhD) аз рӯйи ихтисоси 6D011200- химия (назария ва методикаи таълими химия) пешниҳод гардидааст, барои ҳимоя тавсия карда мешавад.

Декани факултетҳои тиббӣ,
педиатрӣ ва стоматологии
Донишгоҳи давлатии тиббии Хатлон

д.и.х. Ғафуров Б.

Имзои номзади илмӣ техникаӣ
Ғафуров Б. -ро тасдиқ мекунам.
Сардори раёсати кадрҳо:

